

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ:
НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ВИМІР
В УМОВАХ ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 26 квітня 2024 року

Одеса
«Фенікс»
2024

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 15.05.2024 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: науково-практичний вимір в умовах воєнних викликів** : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 26 квітня 2024 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2024. – 1000 с.
ISBN 978-617-8430-05-4

У збірнику відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині у сферах філософських основ, загальної теорії та історичних досліджень держави і права, актуальних проблем світових соціально-політичних процесів, соціології та психології в умовах повномасштабного військового вторгнення. Висвітлено питання загроз національній безпеці в їх конституційному вимірі у рамках міжнародного та європейського права, трудового права та права соціального забезпечення, земельного, аграрного та екологічного права, пов'язані з функціонуванням економіки та підприємництва в умовах європейського вибору України. Розглянуто проблеми інформатизації та цифровізації суспільства, захисту інформації та кібербезпеки в умовах військового вторгнення, питання методики викладання іноземних мов, теорії та практики перекладу, проблеми лінгвістики та журналістики. Відображено наукові напрацювання у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових і науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)»364»»20»(062.552)

Матеріали видано в авторській редакції

Любічанківський Ольгерд-Ілля Ілліч

СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ГЕНДЕРНУ ІДЕНТИЧНІСТЬ НІМЕЧЧИНИ: ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ..... 139

Саранчук Олександра Валеріївна

СТАНОВЛЕННЯ ІНСТИТУТУ НАРОДНОГО СУДОЧИНСТВА У СЕРЕДНЬОВІЧНІЙ УКРАЇНІ X – XVI СТ. 141

СЕКЦІЯ 4. КОНСТИТУЦІЙНИЙ ВИМІР НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ

Терлецький Дмитро Сергійович

ДОБІР СУДДІВ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ ЗА РЕФОРМОВАНОЮ ПРОЦЕДУРОЮ 144

Афанасьєва Мар'яна Володимирівна

ЕЛЕМЕНТИ ПРОСТОЇ МОВИ ЮРИДИЧНИХ ДОКУМЕНТІВ 146

Мишина Наталя Вікторівна

ДОСЛІДЖЕННЯ РОЛІ МІСЦЕВИХ ТА РЕГІОНАЛЬНИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ У ВИКОНАННІ РІШЕНЬ ЄСПЛ:
НОВИЙ ПОГЛЯД В УКРАЇНСЬКОМУ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ПРАВОВОМУ КОНТЕКСТІ..... 149

Батан Юрій Дмитрович

ЗАПОБІЖНЕ ПРИЗНАЧЕННЯ КОНСТИТУЦІЙНОЇ ЮСТИЦІЇ У КОНТЕКСТІ ЛЮДИНОЦЕНТРИЗМУ..... 150

Бальцій Юрій Юрійович

ПРИНЦИП ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА В ДОКТРИНІ СУЧАСНОГО КОНСТИТУЦІОНАЛІЗМУ 153

Волкова Дарія Євгенівна

ПОНЯТТЯ «СТВОРЕННЯ РЕЛІГІЙНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ» В ДОКТРИНІ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА 155

Кулі-Іванченко Ксенія Костянтинівна

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ ЯК ПРІОРИТЕТНИЙ НАПРЯМОК ДЕМОКРАТИЧНОЇ, СОЦІАЛЬНОЇ,
ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ УКРАЇНИ..... 157

Панасюк Віта Миколаївна

ПРАВОВІ СТИМУЛИ ТА ОБМЕЖЕННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТИ ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ
ПРОЦЕСУ РЕАЛІЗАЦІЇ СУБ'ЄКТАМИ ПРАВА ЗАКОНОДАВЧОЇ ІНІЦІАТИВИ 159

Ігнатова Анастасія Сергіївна

ПРАВА НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН У КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ 162

Козирь Дмитро Валерійович

КОНСТИТУЦІЙНИЙ ВИМІР НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПІСЛЯВОЄННОГО
ВІДНОВЛЕННЯ 163

Бугаєнко Каріна Вікторівна

ЦИКЛІЧНІСТЬ РОЗВИТКУ КОНСТИТУЦІЇ ЯК ОСНОВА ДЕРЖАВНИХ ПРОЦЕСІВ 166

Матковський Микита Сергійович

ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ..... 168

СЕКЦІЯ 5. МІЖНАРОДНЕ ПРАВО ТА БЕЗПЕКА, ПРАВА ЛЮДИНИ Й МІЖНАРОДНО-ПРАВОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ У XXI СТОЛІТТІ

Хашилатулла Бехруз

ДО ПИТАННЯ ПРО ГЛОБАЛЬНЕ ПРАВО У СУЧАСНИХ МІЖНАРОДНИХ РЕАЛІЯХ 171

Аракелян Мінас Рамзесович

ПРАВОВАХИСНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ 173

Сурілова Олена Олексіївна

СУЧАСНА КОНЦЕПЦІЯ ПРАВА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ 175

Акіменко Юлія Юрійівна

ACQUIS ВНУТРІШНЬОГО РИНКУ ЄС – КЛЮЧОВА УМОВА НАБЛИЖЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ДО
ACQUIS ЕС..... 177

Белогубова Оксана Олександрівна

РОЛЬ ДИПЛОМАТІЇ У ГЛОБАЛЬНІЙ СТРАТЕГІЇ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПОЛІТИКИ БЕЗПЕКИ ЄС 178

Vladyshavska Viktoriia Viktorivna

REGARDING THE DECISIONS OF INTERNATIONAL JUDICIAL BODIES IN THE ASPECT
OF THE IMPLEMENTATION OF THE STANDARDS OF INTERNATIONAL AGREEMENTS..... 180

Войтович Павло Петрович

КРЕАТИВНІСТЬ У ПРАВІ ТА КРЕАТИВНИЙ ПІДХІД ПРИ ВИВЧЕННІ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА..... 182

Грушко Мальвіна Валеріївна, Тошчакова Анна Сергіївна

РОЗСЛІДУВАННЯ МІЖНАРОДНИХ ЗЛОЧИНІВ: ДОСВІД ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН..... 183

Гриб Анна Миколаївна

UN HUMAN RIGHTS COUNCIL IN THE HUMAN RIGHTS PROTECTION MECHANISM..... 186

тосанітарна політика, рибальство, транспортна політика, енергетика, оподаткування, економіка та монетарна політика, політика у галузі підприємств та промисловості, транс'європейські мережі, а також звісно стосується інших глав опосередковано.

Однак одна з функцій *acquis* Внутрішнього ринку ЄС це інтеграція країн, що не є членами ЄС, у Внутрішній ринок ЄС без членства в ЄС шляхом наближення до його стандартів. З одного боку, країни, де відбувається наближення до стандартів *acquis* Внутрішнього ринку ЄС, не обов'язково перебувають у процесі приєднання до ЄС. З іншого боку, метою такого поширення своїх цінностей та стандартів є збільшення Внутрішнього ринку ЄС за рахунок включення третіх країн або інтеграція держав, що не є членами ЄС, до Внутрішнього ринку ЄС. *Acquis* Внутрішнього ринку ЄС таким чином, служить меті підтримки однорідності як всередині Внутрішнього ринку ЄС, так і зовнішніми партнерами та Внутрішнім ринком ЄС, зберігаючи при цьому його ключові характеристики.

Також, з огляду на вищезазначені складові *acquis* ЄС (законодавчу, політичну та судову) можна стверджувати, що *acquis* Внутрішнього ринку ЄС включає в себе акти первинного та вторинного права ЄС, політичні акти та прецедентне право ЄС щодо заснування та функціонування Внутрішнього ринку ЄС, включаючи чотири свободи, а також горизонтальні положення щодо, наприклад, конкуренції, навколишнього середовища, соціальної політики та захисту споживачів.

Кожна міжнародна угода, укладена ЄС, яка встановлює політичні та правові рамки для відносин ЄС з третьою стороною, потенційно створює новий тип *acquis*. Так Угода про асоціацію між ЄС та Україною 2014 р. поширює *acquis* Внутрішнього ринку ЄС в Україні та сприяє створенню та підтримці однорідного правового простору на основі цінностей та ідей ЄС в Україні.

Ключові слова: Європейський союз, право ЄС, Внутрішній ринок ЄС, *Acquis* Внутрішнього ринку ЄС, євроінтеграція, Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом.

Keywords: European Union, EU law, EU Internal market, Internal market *acquis*, eurointegration, Association Agreement between the European Union and its Member States and Ukraine.

Белогубова Оксана Олександрівна

Національний університет «Одеська юридична академія»,

доцент кафедри міжнародного та європейського права, кандидат юридичних наук, доцент

РОЛЬ ДИПЛОМАТІЇ У ГЛОБАЛЬНІЙ СТРАТЕГІЇ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПОЛІТИКИ БЕЗПЕКИ ЄС

З огляду на багаторічне становлення Спільної зовнішньої політики та політики безпеки ЄС та спроби Європейського Союзу діяти як важливий та впливовий актор на міжнародній арені, роль представницьких органів ЄС у зовнішніх взаємовідносинах з іншими суб'єктами міжнародних правовідносин потребує осмислення з огляду на виклики сучасності.

Реформа зовнішньої політики Європейського Союзу, передбачена Лісабонським договором, була вкрай необхідна та являє собою спробу заснування єдиної наднаціональної дипломатії, що є безпрецедентним в історії міжнародних відносин. Заснування та ефективне існування наднаціональної дипломатії у ЄС дає також змогу детально дослідити проблеми, пов'язані з національною дипломатією. У той же час засоби та інструменти національної дипломатії піддаються ретельному переосмисленню та аналізу з точки зору ефективності певних класичних компетенцій управлінських якостей урядів, невід'ємною частиною яких вона є.

З набуттям чинності Лісабонським договором у 2009 р. відбулась інституалізація компетенції ЄС у зовнішній політиці та політиці безпеки шляхом заснування Європейської служби

зовнішніх справ (The European External Action Service (EEAS) [1; 2]. Цей орган ЄС – Європейська служба зовнішніх справ під керівництвом Високого представника із закордонних справ і політики безпеки відповідає за всі повноваження ЄС – політичні, економічні, зовнішні та безпекові. Таким чином, діяльність дипломатичних місій ЄС гуманітарного чи консультативного характеру та делегацій ЄС (більше 150) підпорядковується EEAS та фактично являють собою мережу наднаціональних дипломатичних представництв з власним бюджетом та характерною відмінністю – опосередкованість від національних органів дипломатії. Регламент Ради від 26 липня 2010 року визначає доволі прозорі та новітні підходи для визначення порядку роботи та звітування наднаціональних дипломатичних представництв та відповідно Європейської служби зовнішніх справ перед Європейською комісією [3]. Слід зауважити, що усі представники держав-членів обов'язково беруть участь у роботі Європейської Ради та Ради ЄС, де також обов'язково бере участь Високий представник із закордонних справ і політики безпеки, а отже рішення, що стосуються спільної безпекової та оборонної політики на найвищому рівні є виразом волі суверенних інтересів усіх держав-членів. Проте досягнення цих цілей та прийнятих рішень у сфері зовнішньої політики та політики безпеки на рівні ЄС відбувається засобами наднаціональної дипломатії, що представляє собою унікальне явище у міжнародному праві.

Події в Україні у 2014 р. – військове вторгнення РФ в Україну та анексія Криму змусила ЄС в наявних правових рамках та формах організувати та вступити у переговорний процес, консультувати сторони та посередників, зайняти сторону арбітра та можливого гаранта виконання сторонами домовленостей, що відбувалось у рамках наднаціональної дипломатії. Усі країни-члени ЄС об'єднались навколо сильного політичного гасла про підтримку територіальної цілісності України та засудження анексії Криму, однак нові виклики вимагали від ЄС далекоглядності щодо наявних та можливих військових конфліктів [4].

У 2016 р. була представлена Глобальна стратегія ЄС «Спільне бачення, Спільна дія: Сильніша Європа» (EU Global Strategy «Shared Vision, Common Action: A Stronger Europe», A Global Strategy for the European Union's Foreign and Security Policy») [5]. П'ятьма пріоритетами зовнішньої діяльності ЄС були визначені: посилення безпеки й оборони; інвестування у стійкість держав і суспільств на сході і півдні; розвиток інтегрованого підходу до конфліктів і криз; сприяння і підтримка спільного регіонального порядку; посилення глобального управління на основі міжнародного права [6].

Глобальна стратегія ЄС підкреслює глобальний характер викликів і необхідність внутрішньої співпраці (між державами-членами) і зовнішньої співпраці (зокрема, зі Сполученими Штатами, Організацією Об'єднаних Націй і НАТО) під час їх вирішення. У документі питомо збільшена роль співробітництва засобами дипломатії (національної чи наднаціональної) у зв'язку із чітким гаслом про взаємозалежність внутрішніх і зовнішніх загроз, необхідності більшої узгодженості між політиками ЄС і держав-членів, а також переконанням, що жодна з країн ЄС не в змозі протистояти поточним загрозам поодиночі. Співробітництво у Глобальній стратегії часто згадується в контексті нарощування військового потенціалу.

На глобальному рівні відбувається постійна радикальна трансформація самої природи міжнародної дипломатії із зростанням горизонтальної мережевої діяльності з формуванням наднаціональної дипломатії союзами держав, поряд з обмеженими досягненнями (і деякими явними невдачами) класичної національної дипломатії. ЄС є провідним практиком цієї діяльності вдома, і може прагнути до розвитку цих можливостей на міжнародному рівні, але це має базуватися на розбудові дипломатичних можливостей на рівні ЄС у багатьох технічно складних сферах, таких як оборона та безпека.

Список використаних джерел

1. Consolidated Version of the Treaty on European Union. *Official Journal of the European Union*. 2010. Vol. 53 (C 83). P. 13–47.

2. Consolidated version of the Treaty on the Functioning of the European Union. *Official Journal of the European Union*. 2010. Vol. 53 (C 83). P. 47–201.

3. Council Decision of 26 July 2010 establishing the organisation and functioning of the European External Action Service : (2010/427/EU) *Official Journal of the European Union*. 2010. L 201. P. 30–40.

4. Акіменко Ю. Ю., Белогубова О. О. Правовий статус України як країни кандидат на вступ у ЄС: порівняльно-правовий аналіз. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2022. № 59. С. 82–85.

5. EU Global Strategy «Shared Vision, Common Action: A Stronger Europe» of 28.06.2016. URL: https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/eugs_review_web_0.pdf (дата звернення: 01.04.2024).

6. Горбач О., Сигідус К. Порівняльний аналіз Європейської стратегії безпеки (2003) та Глобальної стратегії Європейського Союзу (2016). *Humanitarian Vision = Гуманітарні візії*. Lviv, 2017. Vol. 3, N 2. P. 57–62. URL: <http://ena.lp.edu.ua:8080/handle/ntb/42583> (дата звернення: 01.04.2024).

Ключові слова: міжнародне право, міжнародна дипломатія, Європейський Союз, Спільна зовнішня політика та політика безпеки, Європейська служба зовнішніх справ, Європейська стратегія безпеки, Глобальна стратегія Європейського Союзу.

Keywords: international law, international diplomacy, European Union, Common Foreign and Security Policy, European External Affairs Service, High Representative of the European Union for Foreign Affairs and Security Policy, European security strategy, Global strategy of the European Union.

Vladyshevska Viktoriia Viktorivna

National University «Odessa Law Academy»,

*PhD in Law, associate Professor of the Department of International and European Law,
associate Professor*

REGARDING THE DECISIONS OF INTERNATIONAL JUDICIAL BODIES IN THE ASPECT OF THE IMPLEMENTATION OF THE STANDARDS OF INTERNATIONAL AGREEMENTS

The rapid development of legal regulation of international relations results in the growing role of international judicial bodies and their decisions in international law. At the same time, the resolution of the issue of the precedent nature of decisions of international courts is ambiguous.

International agreements play an important role in the context of regulation of international relations. The provisions of the Vienna Convention on the Law of International Treaties actually codified customary norms regarding the main issues related to the conclusion, execution and termination of treaties by states. According to the Vienna Convention on the Law of International Treaties, a treaty should be understood as an international agreement concluded between states in writing, on the basis of international law, regardless of whether such an agreement is set out in one document, in two or more related documents, as well as regardless of its specific name.

An international treaty is an agreement concluded between subjects of international law who have the right to create norms, regardless of its form and name, and corresponds to the norms of international law.

According to Art. 6 of the Vienna Convention on the Law of International Treaties stipulates that a state is not entitled to refer to the fact that its consent to the binding of the treaty was expressed in violation of one or another provision of its domestic law, which concerns the competence to conclude treaties, as a ground of invalidity his consent... unless this violation was clear and did not concern a rule of his domestic law of particular importance. It is also established that a violation is manifest if it would be objectively apparent to any state acting in good faith and in accordance with